

UREDNIŠKI KONCEPT ZA IZDAJO ZBRANIH DEL BORISA ZIHERLA

V okviru prvega znanstveno-raziskovalnega tematskega področja inštituta, ki obsega zgodovino in razvoj marksistične misli na Slovenskem, poteka raziskovalna podnaloga, katere namen in cilj je pripraviti za izdajo Zbrana dela Borisa Zihlerla. Gre za prvo sistematično in teoretsko analitično predstavitev dokaj obsežnega opusa tega pomembnega slovenskega družboslovca in enega utemeljiteljev marksistične sociološke znanstvene misli ne samo v Sloveniji, ampak v Jugoslaviji sploh. Dosedanja pripravljala dela za Zbrana dela so pokazala, da je izredno široko področje Zihlerlovega znanstvenega zanimanja, ki sega od zgodovine, sociologije in filozofije do kulture in političnih vprašanj, mogoče ustrezno predstaviti s kronološkim pristopom, kar je utemeljeno tudi z dejstvom, da se kronološki sklopi večinoma ujemajo s tematskimi krogi. V pripravljalni fazi dela je bila doslej izdelana bibliografija Zihlerlovih del, ki jo tu objavljamo; čeprav je bibliografija dokaj izčrpna, pa seveda ne moremo trditi, da je popolna. V nadaljnjem delu bomo verjetno odkrili še kakšno bibliografsko enoto, za nekatera obdobja Zihlerlovega dela pa računamo tudi na informacije, sugestije in pomoč njegovih sodelavcev, ki jih po tej poti tudi zaprošamo za sodelovanje.

Kakor sicer ni mogoče reči, da slovenska javnost ne pozna Zihlerlovega dela, pa se je vendarle doslej pojavljalo v fragmentarni obliki, tako da celovit vpogled v njegovo delo različnih obdobjih za zdaj še ni mogoč, sploh pa ga je nemogoče oceniti v kontekstu zgodovinskega dogajanja in glede na prispevek k posameznim znanstvenim disciplinam ter k popularizaciji marksistične misli na Slovenskem. Glede na odločitev o kronološkem pristopu pri urejanju in izdajanju Zihlerlovih zbranih del, se kaže, da bodo le-ta obsegala 5 ali 6 zvezkov, in bo njih izhajanje zaključeno predvidoma do leta 1985. Prvi zvezek zajema obdobje od Zihlerlovega vstopa v slovenski kulturni prostor leta 1933 pa do

konca leta 1941; gre za članke, spise in prve polemične razprave, v katerih se v glavnih obrisih že zarisujejo skoraj vsa po- glavitna področja, katerim bo poslej namenjena Ziherlova znan- stvena refleksija: kulturno umetniškim temam, opredeljevanju sociološkega in zgodovinskega pristopa do obravnavanih vprašanj in posluh za aktualna dogajanja v družbenem življenju (n.pr. prodorna analiza fašizma). Obdobje revolucije in NOB, od l. 1941 do konca l. 1945 bo zajeto v drugem zvezku; Ziherlova de- javnost v tem času je predvsem agitacijska in mobilizacijska; takšno je veliko število člankov za razne časopise in revije. Pomembno delo iz tega časa pa pomeni tudi Ziherlovo sodelovanje (predavanja) v partijski šoli v Kočevskem Rogu. V letih 1946 - - 1950(ki bodo zajeta v tretjem zvezku) je Ziherl dejaven pred- vsem kot predavatelj, (nastane prvi del knjige "Dialektički i istorijski materializam") v svojih spisih pa se odziva na žgo- ča vprašanja odnosov z ZSSR, zopet pa se vrača tudi k vpraša- njem kulture (o Cankarju, o dekadenci, o Belinskem). Temeljno besedilo četrtega zvezka (od l. 1950 do l. 1955) predstavlja "Historični materializam", predavanja na Filozofski fakulteti v Ljubljani v letih 1952, 1953, 1954; druge teoretske razprave v tem obdobju pa obravnavajo predvsem eksistencializem in reali- zem. Peti zvezek (od l. 1955 do l. 1960) bo predvidoma obsegal krajše aktualne članke, med večjimi razpravami pa velja omeni- ti zlasti "Umetnost in miselnost", razmišljanje o "modernem" ter o socialistični demokraciji in kulturi. Delo zadnjega obdobja, od l. 1960 - 1976, bomo poskusili strniti v šestem zvezku. Zi- herlovo znanstveno zanimanje je v tem času veljalo bolj filo- zofskim vprašanjem (razprave o alienaciji, polemika s t.im. "čisto" filozofijo, i.dr.) in pa seveda aktualnim družbenim do- godkom. V ta zvezek bo verjetno mogoče vključiti tudi drugo, med raziskovalnim delom odkrito gradivo ter eventualno tudi ko- respondenco.

Vsak zvezek Zbranih del Borisa Ziherla bo obsegal uvodno štu- dijo kot zaris političnega in kulturnega okvira, v katerem se pojavlja Ziherlovo delo, tekstovna pojasnila s tekstnokritičnimi variantami ter imensko kazalo. Zbrana dela bodo izšla pri SAZU.